

**Een verkennend archeologisch
inventariserend veldonderzoek door
middel van boringen aan de Bosserstraat
23 te Nederweert (L)**

A.J. Wullink & M. Stiekema

ARC-Rapporten 2009-90

Geldermalsen
2009
ISSN 1574-6887

Colofon

Een verkennend archeologisch inventariserend veldonderzoek door
middel van boringen aan de Bosserstraat 23 te Nederweert (L)

ARC-Rapporten 2009-90
ARC-Projectcode 2009/225

Tekst

A.J. Wullink & M. Stiekema

Afbeeldingen

A.J. Wullink & M. Stiekema

Redactie

A.J. Wullink

Status

definitieve versie

Autorisatie — C.G. Koopstra

Uitgegeven door

ARC bv

Postbus 41018

9701 CA Groningen

ISSN 1574-6887

Geldermalsen, 2009

Een recente lijst van de ARC-Rapporten is te vinden op www.arcbv.nl

Projectgegevens

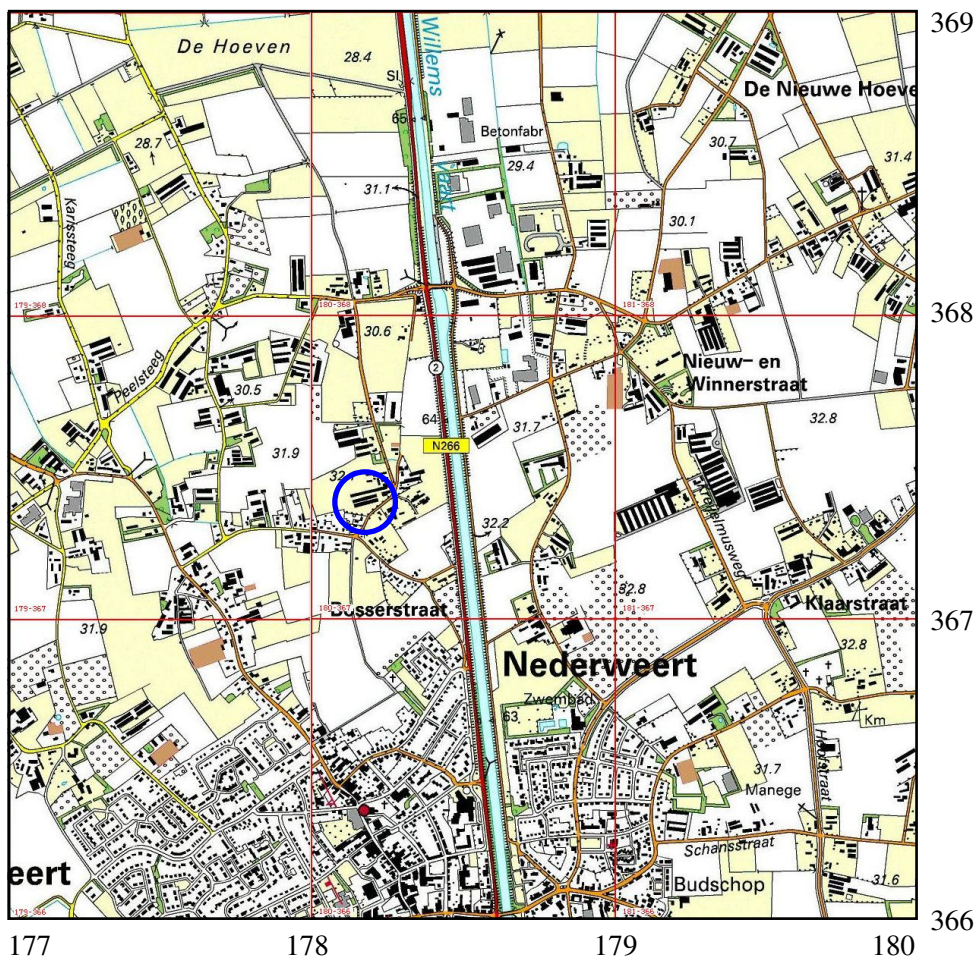
Projectnaam	Nederweert, Bosserstraat
Projectcode	2009/225
CIS-code	35.386
Projectleider	drs. A.J. Wullink
Contact	0345-620101, a.j.wullink@arcbv.nl
Oprachtgever	Econsultancy Swalmen, M. Stiekema
Contact	0475-504961, stiekema@econsultancy.nl
Bevoegd gezag	Gemeente Nederweert, mw. M. Houtappels
Contact	0495-677258, m.houtappels@nederweert.nl
Toetsing	ArchAeO, drs. F.P. Kortlang
Contact	040-2519270, advies@archaeo.nl

Locatiegegevens

Toponiem	Bosserstraat 23
Plaats	Nederweert
Gemeente	Nederweert
Provincie	Limburg
Kaartblad	58A
RD-coördinaten	N: 180180/367398 O: 180179/367412 Z: 180130/367357 W: 180116/367350
Oppervlakte	Ca. 0.3 ha

Beschrijving onderzoekslocatie

Geologie	Formatie van Boxtel, Laagpakket van Wierden
Geomorfologie	Dekzandruggen
Bodem	Hoge enkeerdgronden
Historische situatie	De locatie maakt deel uit van het gehucht Bosserstraat en is waarschijnlijk tot in de 20e eeuw in gebruik geweest als bouwland. Op de locatie hebben kippenschuren gestaan, welke in 2003 gesloopt zijn.
Archeologische verwachting	De onderzoekslocatie heeft een hoge trefkans op archeologica uit alle perioden.

Afbeelding 1. Topografische kaart van de onderzoekslocatie en omgeving (rood omlijnd), voorzien van RD-coördinaten. Bron: Topografische Dienst Nederland.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

In opdracht van Econsultancy bv uit Swalmen heeft Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) een verkennend archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van boringen uitgevoerd aan de Bosserstraat 23 te Nederweert (afb. 1). Aanleiding tot dit onderzoek vormt de voorgenomen herontwikkeling van de locatie. Het plangebied is deels braakliggend, deels begroeid met sparren, deels in gebruik als grasland. In het westen van het plangebied bevindt zich een (kleine) schuur (afb. 2). In centrale deel van het plangebied zal woning worden gerealiseerd. De rest van het plangebied zal worden ingericht als tuin. Het is niet bekend tot hoe diep het plangebied zal worden vergraven voor de nieuwbouwplannen. Conform de Wet op de archeologische monumentenzorg dient het plangebied eerst te worden onderzocht op de aanwezigheid van archeologische waarden.¹ Het veldwerk is uitgevoerd op 18 april 2009 door drs. M. Stiekema van Econsultancy, onder leiding van drs. A.J. Wullink van ARC bv. Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd conform de eisen die gesteld worden in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.1).²

1.2 Onderzoeksgeschiedenis

In april 2009 is een bureau-onderzoek verricht door Econsultancy.³ Het archeologisch verwachtingsmodel uit het bureau-onderzoek vormt het uitgangspunt voor dit inventariserend veldonderzoek en is hieronder weergegeven.

Op grond van de verzamelde archeologische en aardwetenschappelijke informatie is de volgende gespecificeerde verwachting opgesteld:

Uit de landschappelijke ligging, op de noordelijke flank van een uitgestrekt dekzandruigencomplex, blijkt dat het plangebied vanaf het Paleolithicum gunstig is geweest voor jagers-verzamelaars en vanaf het Neolithicum voor landbouwers. In het hele plangebied kunnen archeologische resten voorkomen uit alle archeologische perioden. De kans op het voorkomen van de resten is hoog. De archeologische resten komen voor onder het esdek en in de top van de oorspronkelijke C-horizont. De vondstenlaag is opgenomen onderin het esdek; hier wordt ook wel van 'cultuurlaag' gesproken: een doorwerkte oude bodem tussen het esdek en de ongeroerde ondergrond met kleine fragmenten aardewerk, natuursteen, vuursteen en houtskool. Archeologische sporen zullen zich bevinden tot ongeveer 25 cm in de top van de C-horizont. Organische resten en bot zullen door de relatief droge en zure bodemomstandigheden slecht zijn geconserveerd. Het complextypen en de omvang

¹In werking getreden op 1 september 2007.

²De inhoud van de KNA kan worden geraadpleegd op www.sikb.nl.

³Stiekema, M., 2009: *Archeologisch bureauonderzoek Bosserstraat 23 te Nederweert in de gemeente Nederweert*, Econsultancy Rapport 09011049 (conceptversie).

kunnen niet nader worden gespecificeerd door de beperkte gegevens. Vanwege de voormalige aanwezigheid van kippenstallen is het mogelijk dat het bodemprofiel in een deel van het plangebied tot in de dekzandafzettingen vergraven is. In dat geval zal de kans op het voorkomen van archeologische resten in dit deel van het plangebied laag zijn.

1.3 Doel van het inventariserend veldonderzoek

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) dient ertoe het in het bureau-onderzoek voorgestelde verwachtingsmodel te verifiëren en met veldwaarnemingen te completeren. Het IVO bestaat uit drie stappen: verkennend, karterend en waarderend. Het verkennend onderzoek richt zich op de bodemopbouw en mogelijke bodemverstoringen die de archeologische trefkans kunnen beïnvloeden. Het karterend onderzoek stelt vast of er al dan niet archeologische waarden aanwezig zijn. Het waarderend onderzoek bepaalt de waarde van de archeologische resten.

1.4 Werkwijze

Het IVO is uitgevoerd als een verkennend booronderzoek. Hiertoe zijn met behulp van een edelmanboor met een diameter van 7 cm op het onderzoeksterrein vijf boringen geplaatst tot maximaal 120 cm –mv. De boringen zijn, rekening houdend met de aanwezige bebouwing en de toekomstige nieuwbouw, verspreid over het terrein gezet om een juiste, algehele indruk van de bodemopbouw te kunnen krijgen. De locatie van de boringen is ingemeten met behulp van meetlinten. De hoogte van het maaiveld is bepaald aan de hand van de topografische kaart 1:25.000. Er zijn binnen het onderzoeksgebied geen hoogteverschillen waargenomen. De boorkernen zijn zorgvuldig uitgelegd, waarbij de opeenvolgende bodemlagen precies konden worden beschreven en opgemeten. Het opgeboorde materiaal is doorzocht op de aanwezigheid van archeologische resten. Vervolgens is de bodemopbouw per boring beschreven en is er gelet op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten, houtskool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot. De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaardbeschrijvingsmethode (ASB).

2 Resultaten inventariserend veldonderzoek

De locatie van de boringen is weergegeven in afbeelding 2. De resultaten van het verkennend booronderzoek zijn opgenomen in bijlage 1. In alle boringen werden matig fijne zanden aangetroffen. Bij alle boringen was het bodemprofiel verstoord, variërend in diepte van 50 cm –mv bij boring 5 tot 80 cm –mv bij boring 1, 2 en 3. De verstoorde bodemlagen (A/C-horizont) kenmerken zich voornamelijk door kleurafwijkingen en -vlekken en de aanwezigheid van fragmenten (recent) baksteen. De aanwezigheid van het oorspronkelijke esdek was nog wel te herkennen in de verstoorde bovengrond. Hieronder is tot maximaal 120 cm –mv het oorspronkelijke moedermateriaal, de C-horizont, aangetroffen. Deze afzettingen onderscheiden zich door een betere sortering en de meer effen, geel tot geeloranje kleur.

De matig fijne zanden in de ondergrond zijn eolisch afgezette dekzanden (Formatie van Boxtel, Laagpakket van Wierden). Uit de boringen blijkt dat het bodemprofiel in het plangebied tot wisselende diepte is verstoord, vermoedelijk door de bouw, en later, sloop van de voormalige stallen in het plangebied. De verstoring is in ieder geval dieper dan op grond van historisch landgebruik verwacht zou mogen worden (maximaal 40 cm).

In de boringen zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

3 Samenvatting en conclusie

Volgens het bureauonderzoek door Econsultancy ligt de locatie op de noordelijke flank van een uitgestrekt dekzandruggencomplex. Op basis van deze landschappelijke ligging blijkt dat het plangebied vanaf het Laat-Paleolithicum gunstig is geweest voor jagers-verzamelaars en vanaf het Neolithicum voor landbouwers.

De kans op het voorkomen van de resten is hoog. De archeologische resten worden bij dit landschapstype verwacht onder het esdek en in de top van de oorspronkelijke C-horizont. De vondstenlaag is opgenomen onderin het esdek; hier wordt ook wel van 'cultuurlaag' gesproken: een doorwerkte oude bodem tussen het esdek en de ongeroerde ondergrond met kleine fragmenten aardewerk, natuursteen, vuursteen en houtskool. Archeologische sporen zullen zich bevinden tot ongeveer 25 cm in de top van de C-horizont. Organische resten en bot zullen door de relatief droge en zure bodemomstandigheden slecht zijn geconserveerd. Het complextype en de omvang kunnen niet nader worden gespecificeerd door de beperkte gegevens. Vanwege de voormalige aanwezigheid van kippenstallen is het mogelijk dat het bodemprofiel in een deel van het plangebied tot in de dekzandafzettingen vergraven is. In dat geval zal de kans op het voorkomen van archeologische resten in dit deel van het plangebied laag zijn.

Het verkennend inventariserend booronderzoek heeft aangetoond dat op de locatie zoals verwacht een hoge enkeerdgrond aanwezig is. Het eerddek is tot in de C-horizont (50 à 80 cm –mv) vergraven. Hierdoor is de kans klein dat er nog een vondstlaag aanwezig is binnen het plangebied. Diepere paalsporen kunnen nog wel worden verwacht.

4 Aanbeveling

Omdat er een mogelijkheid bestaat dat er onder het vergraven esdek diepere grondsporen aanwezig zijn, wordt de aanbeveling gedaan een vervolgonderzoek uit te voeren door middel van proefsleuven. Hiervoor dient een programma van eisen (PvE) te worden opgesteld dat door het bevoegd gezag, de gemeente Nederweert, moet worden goedgekeurd. Het is aan het bevoegd gezag om te bepalen of en in welke vorm vervolgonderzoek dient plaats te vinden.

Literatuur

- Berendsen, H.J.A., 2004. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland). Vierde, geheel herziene druk.
- Brandt, R.W. et al. (red.), 1992. *ARCHIS. Archeologisch Basis Register, versie 1.0*. Amersfoort.
- Mulder, E.J.F. de, M.C. Geluk, I. Ritsema, W.E. Westerhoff & T.E. Wong, 2003. *De ondergrond van Nederland*. Utrecht.

Nederweert - Bosserstraat 23

Boorpuntenkaart

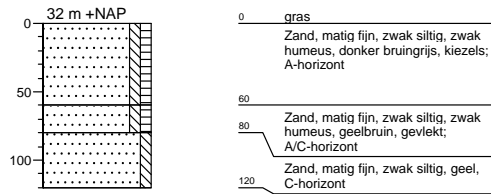
Legenda

	huidige bebouwing		plangebied		boorpunt
	geplande nieuwbouw		voormalige (gesloopte) bebouwing		

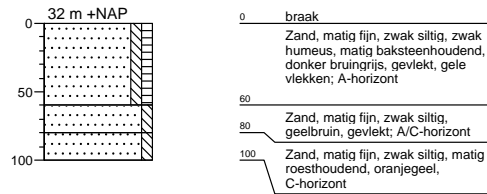
Afbeelding 2. Boorpuntenkaart. Door: M. Stiekema.

Bijlage 1 Boorprofielen

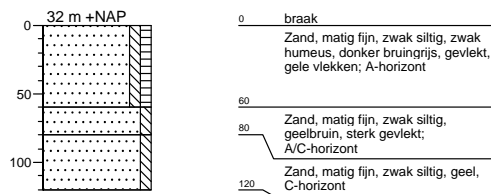
Boring: 1

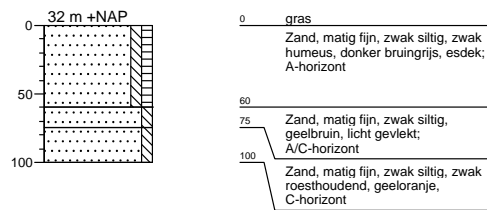
Boring: 2

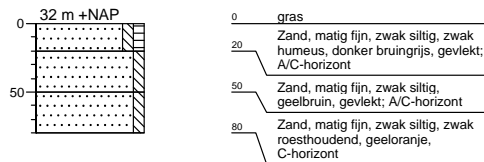
Boring: 3

Boring: 4

Boring: 5

Legenda (conform NEN 5104)

grind

	Grind, siltig
	Grind, zwak zandig
	Grind, matig zandig
	Grind, sterk zandig
	Grind, uiterst zandig

zand

	Zand, kleiig
	Zand, zwak siltig
	Zand, matig siltig
	Zand, sterk siltig
	Zand, uiterst siltig

veen

	Veen, mineraalarm
	Veen, zwak kleiig
	Veen, sterk kleiig
	Veen, zwak zandig
	Veen, sterk zandig

klei

	Klei, zwak siltig
	Klei, matig siltig
	Klei, sterk siltig
	Klei, uiterst siltig
	Klei, zwak zandig
	Klei, matig zandig
	Klei, sterk zandig

leem

	Leem, zwak zandig
	Leem, sterk zandig

overige toevoegingen

	zwak humeus
	matig humeus
	sterk humeus
	zwak grindig
	matig grindig
	sterk grindig

geur

	geen geur
	zwakke geur
	matige geur
	sterke geur
	uiterste geur

olie

	geen olie-water reactie
	zwakke olie-water reactie
	matige olie-water reactie
	sterke olie-water reactie
	uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

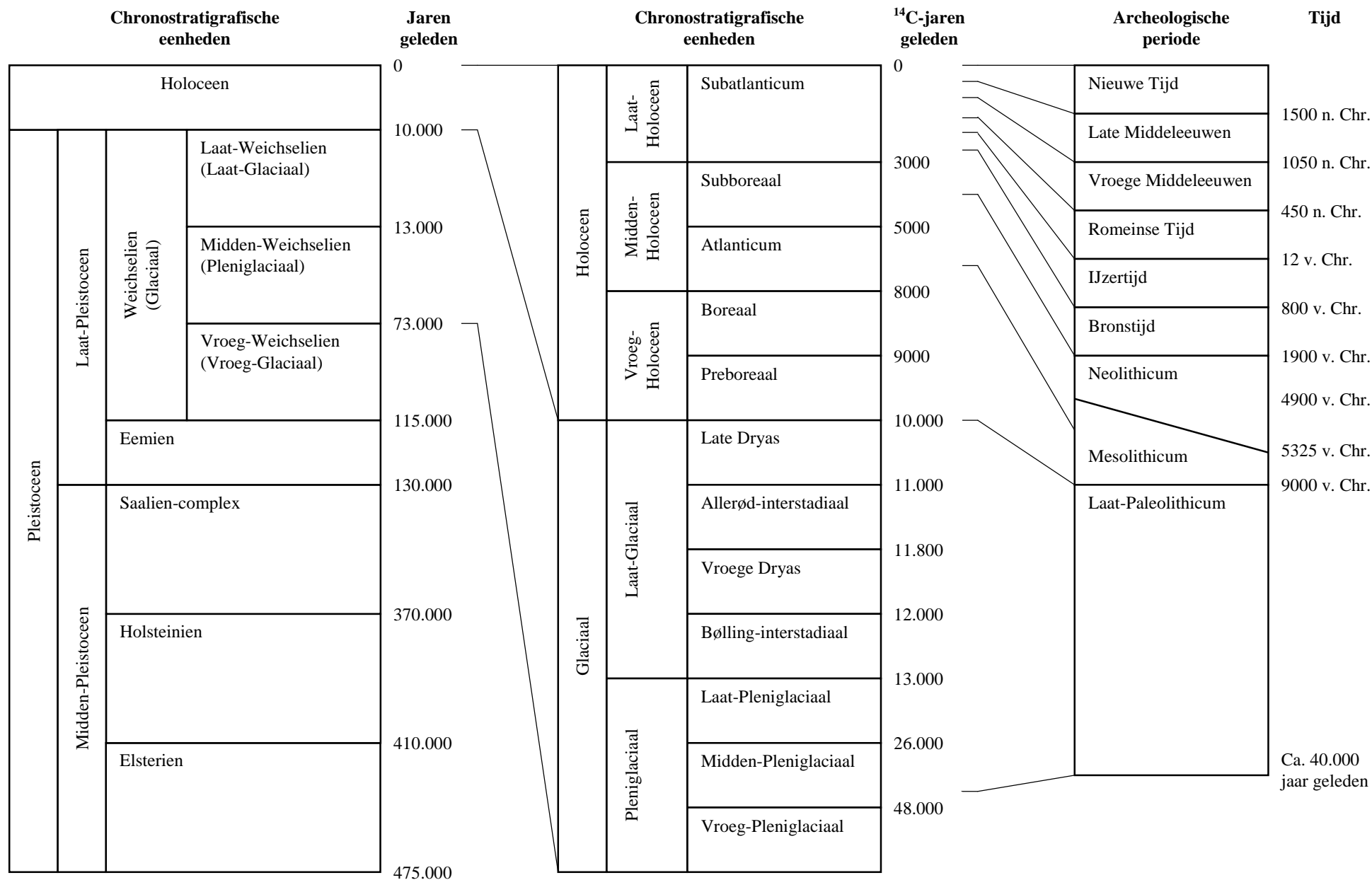
	>0
	>1
	>10
	>100
	>1000
	>10000

monsters

	geroerd monster
	ongeroerd monster

overig

	bijzonder bestanddeel
	Gemiddeld hoogste grondwaterstand
	grondwaterstand
	Gemiddeld laagste grondwaterstand
	slib
	water

Bijlage 2. Een overzicht van geologische (chronostratigrafische) en archeologische periodes. Door: A.J. Wullink. Gebaseerd op: Brandt et al. 1992; De Mulder et al. 2003; Berendsen 2004.